

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Αρχαίο Ελληνικό Δράμα:

Αισχύλος - Σοφοκλής

Ενότητα 01: Οι αρχές του δράματος

Ευφημία Καρακάντζα
Σχολή Ανθρωπιστικών & Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Φιλολογίας

Σκοποί ενότητας

- Παρουσίαση των διαθέσιμων στοιχείων σχετικά με την γένεση και την πορεία εξέλιξης του αρχαίου ελληνικού δράματος ως την εποχή του Αισχύλου.

Περιεχόμενα ενότητας

- Αρχαίες μαρτυρίες για την γένεση και εξέλιξη του δράματος
- Πιθανή πορεία γένεσης του δράματος.
- Ο Θέσπις.
- Πρόδρομοι του Αισχύλου (Χοιρίλος, Φρύνιχος, Πρατίνας)

A. LESKY, *Ιστορία της Αρχαίας
Ελληνικής Λογοτεχνίας,*
Θεσσαλονίκη 1983, σσ. 326-339

Οι αρχές του δράματος

- δημιουργία σε αττικό έδαφος
- πρόβλημα της γένεσης της τραγωδίας
- εθνολογική κατεύθυνση:
 - πρωτόγονοι χοροί, μιμικές τελετές βλάστησης
 - μάσκα, θεοληψία

Οι αρχές του δράματος

- Αριστοτέλης *Ποιητική* (1449 a 9) από τῶν ἐξάρχοντων τὸν διθύραμβον (πρωτοτραγουδιστές)
- διθύραμβος (τραγούδι για τον Διόνυσο)
- Αριστοτέλης από το *Σατυρικό* – αργά απέκτησε την σοβαρότητά του

Οι αρχές του δράματος: Ο Αρίων και ο διθύραμβος

- Αρίων (Κόρινθος): ευρετής του τραγικού τρόπου (Σούδα) – πρώτος εσύνθεσε τον διθύραμβο (Ηρόδοτος), δηλ. τον έκανε ‘χορικολυρικό είδος’ (Lesky)
- του έδωσε τα τεχνικά του χαρακτηριστικά:
 - τίτλους
 - αφηγηματικό περιεχόμενο
 - διθυράμβους με σατύρους
 - τραγωδία = τράγων ωδή, λόγιοι της ελληνιστικής εποχής, τραγωδία = τραγούδι στην θυσία τράγων ή που έπαθλό του ήταν τράγος.

Αθηναϊκές εορτές και δράμα

- **Εν άστει Διονύσια** (11-13 Ελαφηβολιώνα = Μάρτιος-Απρίλιος)
- **Λήναια** (τον μήνα Γαμηλιώνα = Ιανουάριος – Φεβρουάριος). Από το 432 π. Χ. περιλαμβάνουν παράσταση τραγωδιών.

Η εξέλιξη του δράματος

- Υλικό τραγωδιών “οὐδέν πρὸς τὸν Διόνυσον”
- λατρευτικά άσματα για ήρωες; (Ο Κλεισθένης Σικυώνος, που εισήγαγε την λατρεία του Μελάνιππου στην Σικυώνα του αφιέρωσε την λατρεία, αλλά οι χοροί ήταν αφιερωμένοι στον Διόνυσο)
- επίδραση της λατρείας των ηρώων ο ηρωικός μύθος.
- ο στίχος που απαγγέλλεται έρχεται από έξω από το χορικό άσμα .

Ο Θέσπις

- Μαρτυρία του Αριστοτέλη κατά τον Θεμίστιο, λόγιο του 4^{ου} αι.
- 536/5-533/2 ανέβασε τραγωδία στα Μεγάλα Διονύσια.
- προσωπεία

Πιθανή πορεία γένεσης της τραγωδίας

- Χορικά τραγούδια με θέματα ηρωικών μύθων.
- Προεισαγωγή.
- Τα χορικά άσματα πραγματεύονταν διάφορα στάδια της ιστορίας.
- Παρεμβολή ομιλητή ανάμεσα στα άσματα (υποκριτής = ερμηνευτής, εξηγητής).

Πρόδρομοι του Αισχύλου (επιγραφική μαρτυρία 510 π. Χ.)

- **Χοιρίλος**

- 13 νίκες – 160 δράματα(;)
- 499-496 π. Χ.: Αγώνας Πρατίνα – Αισχύλου – Χοιρίλου - κατέρρευσαν οι πάγκοι των θεατών

Πρόδρομοι του Αισχύλου (επιγραφική μαρτυρία 510 π. Χ.)

- **Φρύνιχος**
 - πρώτη (;) νίκη το 511 π. Χ.
 - Αιγύπτιοι – Δαναίδες
 - *Μιλήτου άλωσις* 493/2 π. Χ.
 - *Φοίνισσες* 476 π. Χ. – νίκη στην Σαλαμίνα – χορηγός ο Θεμιστοκλής.
 - *Πέρσαι*
 - Χρησιμοποίησε ιωνισμούς.

Πρόδρομοι του Αισχύλου (επιγραφική μαρτυρία 510 π. Χ.)

- **Πρατίνας**

- μεταρρύθμιση του σατυρικού δράματος 515 π. Χ.
- 32 σατυρικά δράματα, 18 τραγωδίες.
- ο γιος του Αριστίας κατέλαβε την δεύτερη θέση το 467 π. Χ. με τραγωδίες του πατέρα του.
- δωρικός χαρακτήρας – Φλειούντας.

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών. Ευφημία Καρακάντζα. Τίτλος μαθήματος:
Αρχαίο Ελληνικό Δράμα: Αισχύλος – Σοφοκλής. Ενότητα 01: Οι αρχές του
δράματος. Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1868/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

